

Mijnheer de voorzitter van de Johan Bernoulli Stichting voor de Wiskunde het is me een eer Dirk van Dalen hier te mogen inleiden.

Dirk van Dalen is vanaf zijn promotie in 1963 werkzaam in het gebied dat we nu aanduiden met ‘de grondslagen van de wiskunde’. Dat gebied was in het begin van de 20ste eeuw op de agenda komen te staan omdat men toen ontdekt had dat redeneringen, die er volkomen valide uitzien, tot absurde tegenspraken kunnen leiden. Zo’n situatie is voor de wiskunde onaanvaardbaar omdat geen controle door middel van experimenten mogelijk is. De internationaal belangrijkste onderzoeker van deze grondslagen was L.E.J. Brouwer, de belangrijkste Nederlandse wiskundige sinds Huygens. Hij nam een uiterst principiële positie in en verdedigde die met kracht. Brouwer noemde de door hem gegroundveste wiskunde ‘intuitionistisch’. Dit woord zou tegenwoordig, in de tijd van het post-modernisme, ten onrechte de indruk kunnen wekken dat men maar raak mag doen. In feite stelt de intuitionistische wiskunde veel strengere eisen dan de traditionele wiskunde.

Van Dalen werd in deze richting geïnitieerd door zijn promotor Heyting die op zijn beurt weer een leerling was van Brouwer. Van Dalen werkte aan de verdere ontwikkeling van deze intuitionistische wiskunde. Later, ongeveer

vanaf 1980 ging hij zich steeds meer bezig houden met het toegankelijk maken van de werken en de ideeën van Brouwer: hij verzorgde niet alleen heruitgaven met verhelderend commentaar maar verzorgde ook een wetenschappelijke biografie (in het Engels) en een biografie in het Nederlands voor een breder publiek. In deze laatste biografie krijgt men een goed idee van het persoonlijke leven van Brouwer dat onorthodox was. Ook geeft deze biogarafie een interessant beeld van de wetenschapsbeoefening in Nederland aan het begin van de 20ste eeuw, een interessante periode waarin ongeveer een derde van alle Nobelprijzen in Nederland terecht kwam.

Dit toegankelijk maken van de ideeën van Brouwer voor een wat breder publiek was geen overbodige luxe: Brouwer is, mede door zijn filosofische en zelfs mystieke instelling, voor wiskundigen vaak moeilijk te lezen. Deze activiteit was echter niet naar de zin van Heyting die het lezen van Brouwer sterk afraadde omdat al wat Brouwer aan de grondslagen had bijgedragen in zijn (Heytings) werken beter zou zijn verwoord. Wij zijn Van Dalen er dankbaar voor dat hij zich op dit punt een ongehoorzame leerling heeft betoond.

Ook wil ik nog vermelden dat Van Dalen vanaf 1970 geregeld publiceerde over Wiskunde, Logica en Intuitionisme in kranten als NRC Handelsblad en Volkskrant alsmede in

tijdschriften als Hollands Maanblad, Wijsgerig Perspectief, Euclides etc..

We zijn dan ook zeer verheugd iemand met uw staat van dienst vanavond als spreker te mogen begroeten.

Ik heb gezegd.